

1 jaar de Bibliotheek op school Plus

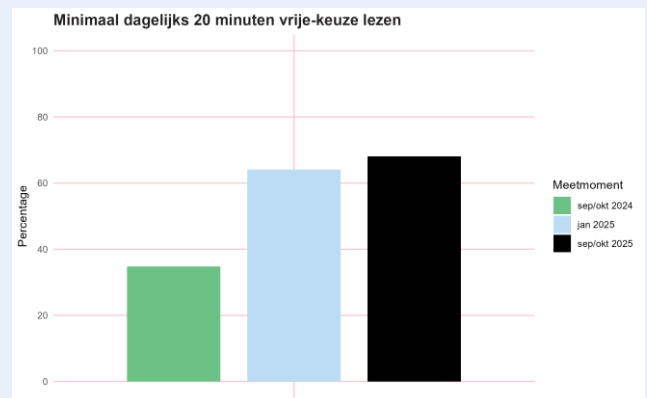
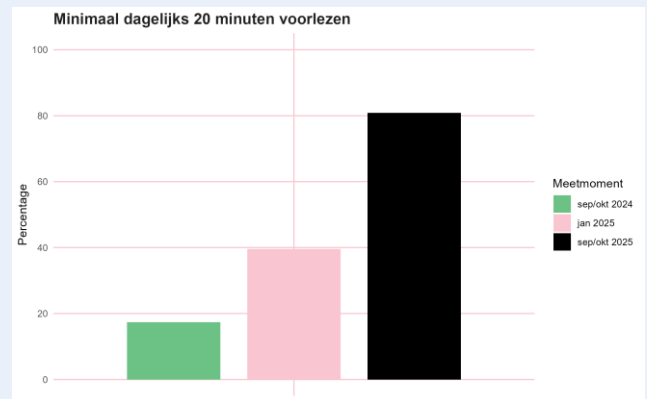
De Bibliotheek op school Plus (dBos+) is een tweejarig verandertraject van Stichting Lezen voor basisscholen en bibliotheken. In dit traject leren scholen geïntegreerd en thematisch leesonderwijs te implementeren in de context van hun eigen school met ondersteuning vanuit de lokale bibliotheek in het kader van de Bibliotheek op school. In het schooljaar 2024-2025 zijn zeven scholen van start gegaan met dBos+. Deze scholen zijn gevolgd door de onderzoekers van TaalLab in een implementatiestudie. De resultaten van deze studie dienen ter verbetering en standaardisering van dBos+. Deze factsheet laat zien welke veranderingen er zijn waargenomen bij leerkrachten op de deelnemende scholen tussen september 2024 en september 2025 en wat er is gedaan met de input van de zeven scholen in de implementatiestudie ter doorontwikkeling van dBos+.

RESULTATEN NA 1 JAAR

Voorlezen en vrije-keuze lezen

In het eerste jaar van dBos+ staan voorlezen en vrije-keuze lezen centraal. Het is de bedoeling dat leerkrachten dagelijks 30 minuten besteden aan voorlezen en vrije-keuze lezen. De grafieken rechts tonen het percentage leerkrachten dat dagelijks minimaal 20 minuten aan deze activiteiten besteedt. Bij aanvang van dBos+ gaf slechts 17 procent aan dagelijks minimaal twintig minuten voor te lezen. Dit aandeel steeg naar 80 in september 2025. Bij de start van dBos+ gaf 35 procent van de leerkrachten aan dagelijks minimaal twintig minuten vrije-keuze lezen in te plannen. Aan het eind van het schooljaar was dit gestegen naar 64 procent, en aan het begin van het volgende schooljaar naar 68 procent.

Hoewel nog lang niet alle leerkrachten de streeftijd van 30 minuten halen, lijkt het steeds vaker te lukken om tijd vrij te maken in het rooster. Dit is een positieve ontwikkeling omdat tijd vrij maken in het rooster door scholen als een van de grootste uitdagingen werd gezien gedurende het eerste jaar dBos+.

Meer kinderboeken gelezen en meer boekenkennis

Leerkrachten geven zelf aan dat ze meer kinderboeken zijn gaan lezen. Dit wordt ondersteund door de titelherkenningstest. Leerkrachten herkennen na 1 jaar dBos+ meer boektitels uit een lijst van recent gepubliceerde kinderboeken. Hieruit blijkt dat de kennis van recente jeugdliteratuur toeneemt. Leescoördinatoren en leesmediaconsulenten scoren gemiddeld het hoogst op de titelherkenningstest.

Positieve beoordelingen studiebijeenkomsten en onderwijsadviseurs

Deelnemende onderwijsprofessionals zijn over het algemeen erg enthousiast over de studiebijeenkomsten en 'hun' onderwijsadviseurs. De inhoud van de bijeenkomsten wordt als nuttig ervaren en men voelt na de studiebijeenkomst een groot enthousiasme in de school om het leesonderwijs samen aan te pakken. Wel nam het enthousiasme iets af naarmate de studiebijeenkomst langer geleden was. Ook geven veel scholen aan eerder in het traject actiever aan de slag te willen met losse teksten. Hoewel elementen daarvan in iedere module verwerkt worden, kijken veel deelnemers uit naar de derde module waarin hier meer aandacht voor is.

Hogere inschatting leesvaardigheden leerlingen

Leerkrachten zien dat leerlingen lezen makkelijker zijn gaan vinden, dat de leesvaardigheid van hun leerlingen toeneemt en dat zij minder vaak moeite hebben met moeilijke woorden of lezen als een lastig vak ervaren.

NB: In dit implementatieonderzoek worden geen metingen bij leerlingen gedaan: het gaat hier om inschattingen van de leerkrachten. Bij scholen die meedoen aan vervolgonderzoek (gestart in 2025-2026) worden wel metingen bij leerlingen gedaan (via de Monitor dBos en de analyse van LVS-gegevens).

Methodische verantwoording

De resultaten in deze factsheet zijn gebaseerd op vragenlijsten en focusgroepen op de zeven scholen die deelnemen aan het implementatieonderzoek. Er is een uitgebreide rapportage op aanvraag beschikbaar waarin de resultaten verder zijn uitgewerkt. Eén van de scholen is na het eerste jaar dBos+ uitgevallen. De input van de onderwijsprofessionals op deze school zijn wel meegenomen in de factsheet. De metingen zijn uitgevoerd onder de onderwijsprofessionals die op dat moment werkzaam waren op een school. Door wisselingen in personeel kan de samenstelling van een team per meetmoment verschillen. De vergelijkingen tussen meetmomenten zeggen daardoor iets over gedragsveranderingen in een schoolteam maar niet noodzakelijkerwijs over gedragsveranderingen van individuen.

1 jaar de Bibliotheek op school Plus

KANSEN VOOR VERBETERING

Passende boeken voor iedere leerling

Leerkrachten benoemen het vinden van geschikte boeken voor hun leerlingen als een van de grootste uitdagingen in het leesonderwijs. De leesmediaconsulent kan hierbij een belangrijke ondersteunende rol spelen. Hun rol wordt steeds zichtbaarder en ze besteden meer tijd aan hun werkzaamheden op school. Toch maakt de helft van de leerkrachten nog geen gebruik van de expertise leesmediaconsulent. Juist een nauwere samenwerking tussen leerkrachten en leesmediaconsulenten kan helpen bij het kiezen van passende boeken en het versterken van het thematisch werken in de klas. Ook de boekencollectie kan hier nog bij helpen. De schoolcollecties vormen een goede basis, maar de koppeling tussen de collectie en de thema's in de lessen kan nog verder worden ontwikkeld.

Meer aandacht voor leesmotivatie

Leerkrachten merken dat het plezier van leerlingen in voorgelezen worden iets is afgenomen, terwijl de motivatie voor vrije-keuze lezen licht is toegenomen. Het zou kunnen dat leerlingen moeten wennen aan het langer voorlezen uit moeilijkere boeken dan ze voorheen gewend waren maar dit hebben we niet verder onderzocht. Het blijkt dat lezen voor veel kinderen nog geen vanzelfsprekende of geliefde activiteit is. Ook buiten de vaste leestijd lezen leerlingen volgens leerkrachten nog weinig uit zichzelf en praten zij weinig over boeken. Het eerste jaar van dBos+ lijkt daarmee vooral te hebben bijgedragen aan de leesvaardigheid van leerlingen, terwijl hun motivatie om te lezen nog extra aandacht vraagt. In het tweede jaar ligt hier een belangrijke kans. Door lezen sterker te verbinden aan betekenisvolle thema's en teksten binnen andere vakken, zoals wereldoriëntatie, kan lezen voor leerlingen relevanter en interessanter worden. Onderzoek laat zien dat thematisch werken en lezen in herkenbare contexten de leesmotivatie kunnen versterken, omdat leerlingen beter begrijpen waarom ze lezen en wat het hen oplevert.

Invulling rol leesteam

Uit gesprekken met deelnemende onderwijsprofessionals blijkt een grote behoefte aan een duidelijkere beschrijving van de rolverdeling en taken binnen het leesteam. De training binnen dBos+ richt zich voornamelijk op leerkrachten, maar biedt onvoldoende voorbereiding voor een goed functionerend leesteam. Er is behoefte aan meer instructie en begeleiding gericht op het invullen van hun rol zodat het leesteam beter in staat is om scholen te begeleiden tussen de modules door. Deze feedback heeft tot een aantal aanpassingen in het programma geleid (zie 'Doorontwikkeling').

DOORONTWIKKELING AANPAK

Een belangrijk doel van de implementatiestudie is om de dBos+-aanpak te verbeteren. De resultaten van het onderzoek zijn gebruikt om de dBos+-aanpak op verschillende manieren verder aan te scherpen. Hieronder volgen een aantal voorbeelden:

- Er is meer ruimte gecreëerd voor tussentijdse samenkomsten tussen het leesteam en de onderwijsadviseur.
- De rollen van alle betrokkenen (leesteam, leesmediaconsulent, onderwijsadviseur, leerkracht etc.) zijn voorafgaand aan de start van dBos+ met scholen gecommuniceerd tijdens een kick-off bijeenkomst en in een digitaal document. Op deze manier zijn de betrokkenen vooraf beter op de hoogte van wat er van hen verwacht wordt.
- Een trainingsbijeenkomst specifiek voor leesmediaconsulenten voorafgaand aan de start van dBos+ om de verwachtingen en rolverdeling goed af te stemmen.
- De vragen van de Monitor de Bibliotheek op school zijn samen met het TaalLab beter passend gemaakt bij dBos+.
- Er is een handboek uitgewerkt voor onderwijsadviseurs en een train-de-trainer ontwikkeld voor iedereen die dBos+ op een school wil gaan begeleiden. Alle inzichten uit de implementatiestudie zijn hierin verwerkt.

CONCLUSIE

Na één jaar laat dBos+ positieve veranderingen in het handelen van leerkrachten zien. Het lukt scholen en leerkrachten steeds vaker om dagelijks voor- en vrije-keuze lezen in het rooster op te nemen. Leerkrachten zien bovendien positieve ontwikkelingen in het leesgedrag en het leesniveau van leerlingen. De volgende stap is het versterken van het leesplezier van leerlingen en het verder uitbouwen van de samenwerking met de bibliotheek. Daarnaast heeft de input van de implementatiescholen –die gedurende het jaar is opgehaald– geholpen om dBos+ verder te verbeteren en kaders vast te leggen.

